

7. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / [Пехота О.М., Кіктенко А.З., Любарська О.М. та ін.] ; за заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : АСК, 2002. – 255 с.
8. Професійна освіта : словник : навчальний посібник / уклад. С. У. Гончаренко та ін. ; за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища школа, 2000. – 380 с.
9. Самохина А. Обучение через делание / А. Самохина // Учитель. – 2003. – № 4. – С. 23–26.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ УЧНІВ ЯК НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

О. Л. Морін

В останні роки соціально-економічний розвиток країни супроводжуються формуванням ринку праці, для якого характерним є зростання безробіття, загострення конкуренції, виникнення нових вимог до рівня підготовки фахівців, які здатні швидко адаптуватися до вимог сучасного виробництва. Вирішення означеної проблеми тісно пов'язано з активізацією процесу професійного самовизначення особистості, сприянні випускникам у побудові та подальшому супроводі розвитку професійної кар'єри, і в першу чергу формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів.

Професійно-ціннісні орієнтації активізують спрямованість особистості на вибір засобів, способів діяльності для досягнення поставлених цілей та безпосередньо ініціюють початок пошуку і вибору життєвої стратегії, визначають напрям, який може бути обраний особистістю в процесі професійного самовизначення. Спрямовуючи особистість на самореалізацію в трудовій діяльності, професійно-ціннісних орієнтацій стають основою життя людини, дозволяють їй задовольняти свої матеріальні і духовні потреби, слугують орієнтиром соціальної та професійної активності, спрямованої на досягнення суспільно значущих цілей.

Варто зазначити, становлення ціннісної сфери особистості, позитивна трансформація цінностей кожної особистості дозволить у майбутньому випускникам закладів загальної середньої освіти активно включитися в суспільне життя, що загалом має позитивно вплинути на українське суспільство в економічній, політичній, соціальній і культурній сферах. Також це створить передумови для зняття соціальної напруженості у вирішенні проблеми регіональної зайнятості безробітного населення, опосередковано задовольнить попит на конкурентоспроможних і мобільних спеціалістів, здатних ефективно діяти в умовах сучасного ринку праці.

На нашу думку, дієвим засобом для забезпечення формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів є ресурсні центри професійної орієнтації освітніх округів. Означені центри є структурними одиницями у складі освітніх округів, координують профорієнтаційну діяльність окремих її суб'єктів та мають організаційно-педагогічні можливості для підготовки учнів ще під час їх навчання у закладах загальної середньої освіти, до реалізації у майбутньому особистого і соціального потенціалу, особливо в сфері перспектив професійної діяльності та

побудови успішної кар'єри [2].

Метою виступу є розгляд аспектів забезпечення формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів в умовах функціонування ресурсних центрів професійної орієнтації освітніх округів.

Формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів як напрям діяльності ресурсних центрів професійної орієнтації освітніх округів визначає змістовну складову діяльності учня, ставлення до навчання, до себе, до інших, складають основу визначення своїх інтересів і потреб в світі професій, і у підсумку вибір напрямку майбутньої професійної діяльності. Це створює сприятливі обставини, які у майбутньому мають забезпечити комфортний вихід учнівської молоді на ринок праці, умови переходу від навчання до роботи [3].

Варто зазначити, фахівці ресурсних центрів професійної орієнтації знають і володіють сучасними виховними технологіями, що сприяють розвитку процесів саморозвитку та самореалізації особистості, які мають визначальний вплив на формування її професійно-ціннісних орієнтацій. Адже проблема пошуку підростаючою особистістю простору для самореалізації надзвичайно актуальна за сучасних умов. Для вітчизняного суспільства, у межах якого створюється цей простір, характерні нестабільність, невизначеність усіх його сфер. Тому особистості часто психологічно важко здійснити самостійний, свідомий, відповідальний вибір професії, загалом свого місця у світі. Отже, формування у молоді потреби у самореалізації постає стрижнем напрямом діяльності центрів, створює професійно-орієнтаційне середовище, яке активізує процеси самопізнання, самоусвідомлення і саморозвитку. Як зазначає І. Бех, необхідною умовою самореалізації є саморозвиток. Адже щоб особистість успішно реалізувалась, їй потрібно володіти системою морально-духовних цінностей, які є змістовою основою цього духовно-практичного процесу [1].

Сформовані професійно-ціннісні орієнтації особистості інтегруються у велику нормативну систему як частина загального світогляду, що міститиме не тільки духовні і морально-етичні норми, але також знання про дійсність, що в свою чергу сформує в неї певну картину світу, певну програму дій, яку особистість тільки збирається реалізувати або вже реалізує у своєму житті.

У діяльності ресурсного центру професійної орієнтації безпосередньо розгортається педагогічна технологія формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності, що передбачає їх підготовку до складання усвідомленого й обґрунтованого плану особистої реалізації у трудовій і професійній сферах, підтримку у діях, спрямованих на виконання цього плану, тобто створює відповідне соціокультурне середовище, що сприятиме особистісному і професійному самовизначенню індивіда.

Ресурсний центр професійної орієнтації є структурним підрозділом освітнього округу. Діяльність центру підпорядкована цілям державної політики в галузі професійної орієнтації молоді, організації професійно-орієнтаційного і частково психологічного обслуговування учнів означеної вікової групи з урахуванням їх професійних інтересів, потреб, можливостей, стану здоров'я та потреб загальнодержавного і регіонального ринків праці.

Провідними завданнями діяльності ресурсного центру професійної орієнтації освітнього округу є: упровадження курсів за вибором профільно-орієнтаційного та

профорієнтаційного спрямування; психолого-педагогічне діагностування та консультування вибору учнями основної школи профілю навчання; професійне консультування; проведення профільних і професійних проб; координація діяльності психологічної служби, Державної служби зайнятості, педагогічних колективів, батьків та громадськості, тощо.

Оснащення ресурсного центру професійної орієнтації учнівської молоді містить інформаційні (друковані, аудіовізуальні, електронні), навчально-методичні та нормативно-правові матеріали, інші документи щодо організації профорієнтаційної роботи з учнями. Обов'язковою умовою є наявність засобів інформаційно-комунікаційних технологій, відповідних пакетів прикладних та інформаційних програм, іншого програмного забезпечення, що дозволяє автоматизувати окремі види діяльності і при необхідності забезпечити впровадження дистанційних технологій профорієнтаційної роботи.

Важливою складовою діяльності ресурсного центру є вивчення, узагальнення і особливо поширення вітчизняного та зарубіжного досвіду з профорієнтації учнівської молоді, яке відбувається під час проведення тематичних виставок, конференцій, семінарів, лекцій, інших масових заходів.

Не останнє місце посідає моніторинг, аналіз та узагальнення соціально-демографічної ситуації і особливостей регіону, перспектив розвитку ринку праці країни та регіону. Особливо в площині збору інформаційно-довідкових матеріалів про сучасні види виробництва, зміст і перспективи розвитку масових професій, їх вимоги до людини, професійні навчальні заклади, форми й умови професійної підготовки та перепідготовки, можливості професійно-кваліфікаційного зростання, про потреби підприємств, господарств у кваліфікованих кадрах.

Варто зазначити, у діяльності ресурсного центру профорієнтації передбачено моніторинг вступу випускників до навчальних закладів різного типу чи працевлаштування, а перспективним напрямом є забезпечення супроводу і розвитку професійної кар'єри випускників. Таким чином ресурсні центри профорієнтації отримують можливість супроводжувати процес формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів на всіх основних етапах його перебігу.

Висновок. Провідним компонентом та визначальним результатом діяльності ресурсних центрів професійної орієнтації освітніх округів є особистість учня як активного суб'єкта профорієнтаційної діяльності усіх інших суб'єктів освітнього округу. Ресурсні центри мають можливість для забезпечення формування в учнів професійно-ціннісних орієнтацій до трудової діяльності, як системи ставлень до освітньої, практичної і трудової діяльності, майбутньої професії, яка буде мати вираз у наявній сформованій системі мотивів, особистісних змістів і цілей, що будуть перебувати у постійному розвитку. А саме функціонування освітніх округів дозволяє побудувати дієву систему освіти практично усіх рівнів, забезпечити доступ учнів до якісної освіти, ефективно використовувати потенціал педагогічних працівників, фахівців психологічної служби, залучати широке коло зацікавлених осіб і організацій, раціонально використовувати наявну навчально-методичну і матеріально-технічну базу суб'єктів округу.

Література

1. Бех І.Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. / І. Д. Бех. – К. : Академвидав, 2009. – С. 14–16.
2. Морін О. Л. Аспекти діяльності ресурсних центрів професійної орієнтації освітніх округів по забезпеченню професійного самовизначення учнівської молоді / О. Л. Морін // Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів VIII психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті Б. О. Федоришина (м. Київ, 17 травня 2018 р.). – К. : ДКС «Центр», 2018. – С. 35-37
3. Панчук Н.П. Роль ціннісних орієнтацій у професійному становленні особистості майбутнього фахівця. / Н. П. Панчук // Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, 2016. – Вип. 32. – С. 405-414.

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК ВАЖЛИВА СОЦІАЛЬНА І ВИХОВНА ПРОБЛЕМА

Г. І. Ніфоровська

Проблема особистості в контексті її успішності з філософської, педагогічної та психологічної точки зору завжди актуальна, оскільки в час інтенсивних глобалізаційних процесів, що відбуваються сьогодні у суспільстві, на перший план виходить унікальна цілісна особистість з прагненням максимально реалізувати свої можливості.

Кожен робить власний вибір: пливати за течією чужих планів і дій або ж бути активним творцем свого життя. Та все ж таки, подолавши інертність і байдужість, усвідомивши відповідальність за власне життя, можна зробити його набагато цікавішим і змістовнішим.

У XXI столітті розвиток лідерських якостей є однією з найактуальніших проблем забезпечення ефективного управління країною. Лідер сьогодення повинен мати знання, критичне мислення, креативність, швидко пристосовуватися до змін середовища.

Тому важливим педагогічним завданням є сприяння саморозвитку і вихованню особистості з високою культурою спілкування, здатної формувати свій життєвий досвід на основі моральних цінностей українського народу та людства в цілому.

На думку старшокласників Сквирського РЦДЮТ, у 21 столітті учнівській молоді варто розвивати лідерські вміння, для того, щоб максимально втілити в життя свої уміння й бажання.

Лідерство можна визначити як здатність впливати на інших заради досягнення певної мети. Лідер веде колектив чи групу людей до визначеної цілі. Лідерство тісно пов'язане з використанням мотивації та впливом на інших людей.

Відразу належить зазначити, що лідер – це людина, яка є прихильником ідеї «створити світ, до якого хочуть належати люди».

Дана прихильність вимагає наявності певного набору моделей і здібностей для вираження бачення, що породило цю прихильність. До неї варто віднести